

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOS – VIENA SVARBIAUSIŲ VAIKO GEROVĖS UŽTIKRINIMO SRIČIŲ

Sveikatos apsaugos ministerijos
Motinos ir vaiko sveikatos skyriaus patarėja
Anželika Balčiūnienė

PRANEŠIMO TURINYS

- ✓ Nėščiųjų ir naujagimių asmens sveikatos priežiūra
- ✓ Profilaktinis vaikų sveikatos tikrinimas
- ✓ Vaikų raidos sutrikimų ankstyvoji reabilitacija
- ✓ Vaikų medicininė reabilitacija
- ✓ Vaikų skiepai
- ✓ Vaikų pirminė psichikos sveikatos priežiūra
- ✓ Vaikų burnos sveikata

KAI KURIE 2016 METŲ SVEIKATOS STATISTIKOS RODIKLIAI

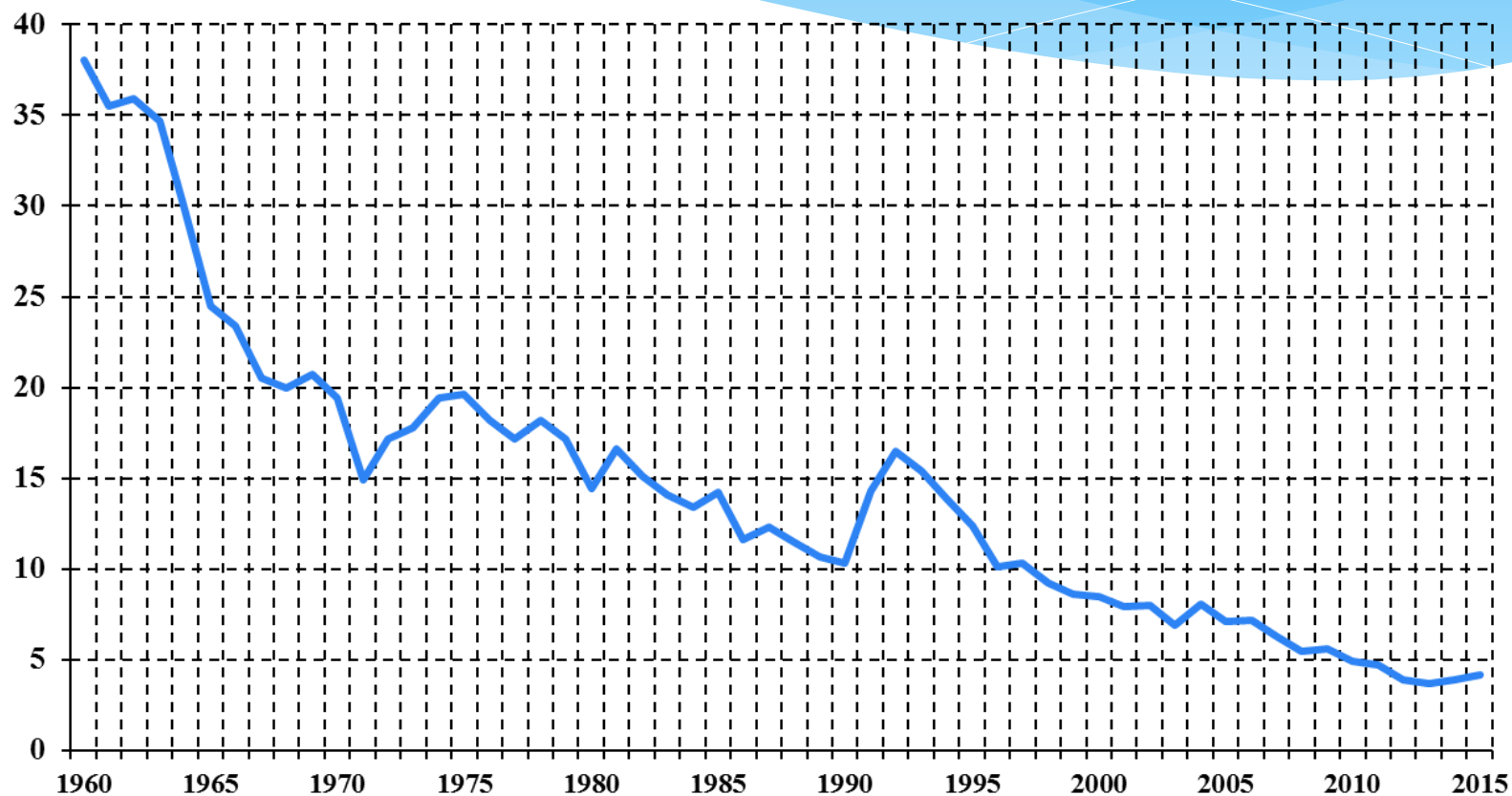
Gimė **31 153** naujagimiai (2015 m. – 31475)

Gimė 1000-ui gyv. – **10,9** (2015 m. – 10,8)

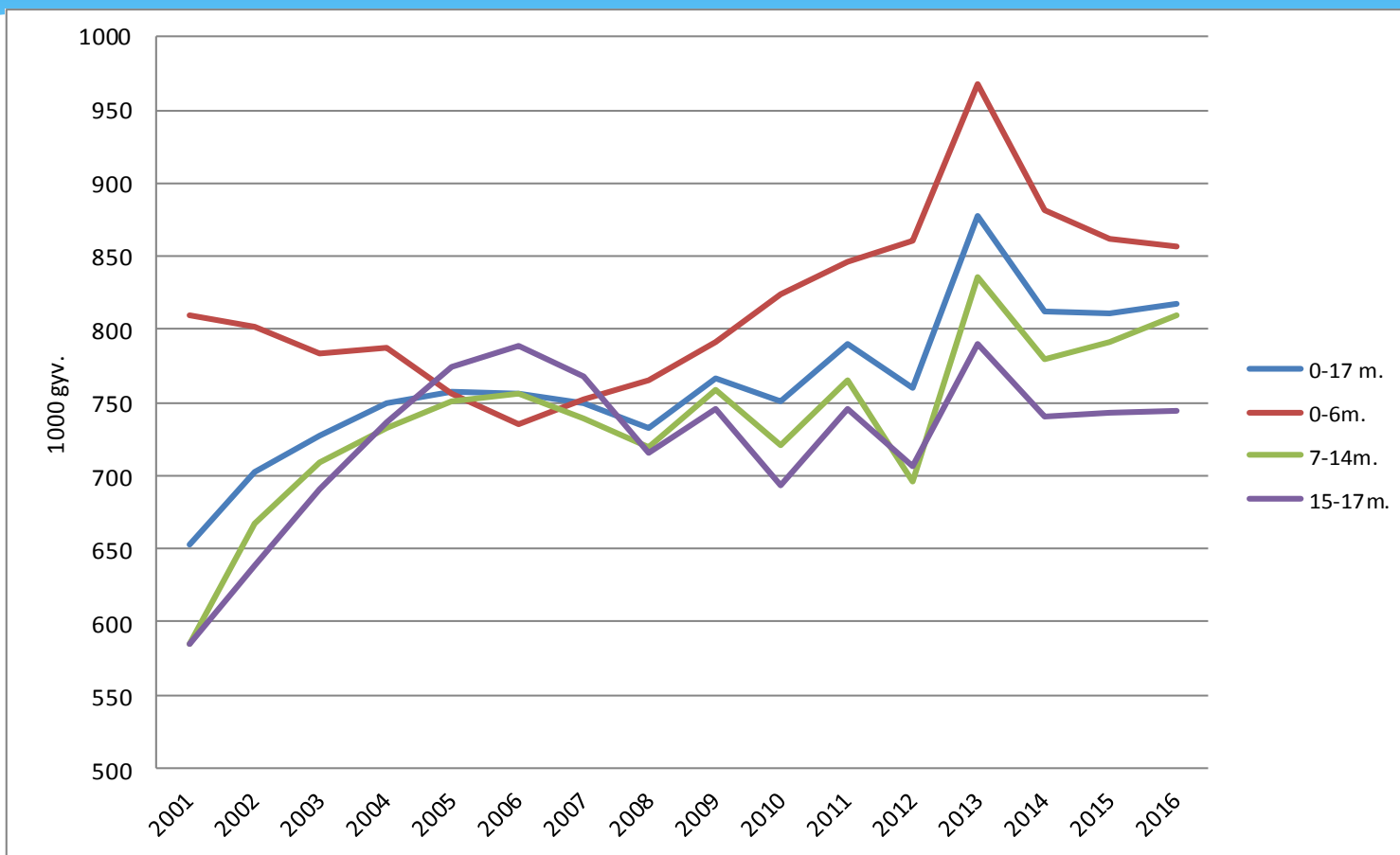
Kūdikių mirtingumas 1000-ui gyvų gimusių
4,46 (2015 m. – 4,2)

KŪDIKIŲ MIRTINGUMAS LIETUVOJE 1 000 GYVŲ GIMUSIŲ

VAIKŲ SERGAMUMAS LIETUVOJE 2001–2016 METAIS

NĖŠČIŲJŲ ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA

- ✓ Nėščiąsias prižiūri šeimos gydytojas, akušerė ar gydytojas akušeris ginekologas
- ✓ Jei nėščiąsias prižiūri šeimos gydytojas ar akušerė, pas gydytoją akušerį ginekologą reikia nuvykti 12–14, 18–20, 36–37 ir 41 nėštumo savaitę
- ✓ Sudaromas ir vykdomas nėščiosios priežiūros planas
- ✓ 12 – 14 ir 18–20 nėštumo savaitę atliekamas nėščiųjų tikrinimas ultragarsu , nuo 22 nėštumo savaitės vertinami vaisiaus širdies tonai, nuo 36 savaitės įvertinama vaisiaus padėtis gimdoje ir kt.

VISUOTINIS NAUJAGIMIŲ TIKRINIMAS

Visuotinis naujagimių tikrinimas dėl 4 įgimtų medžiagų apykaitos ligų:

- ✓ FENILKETONURIJA – įdiegtas 1975 m.
- ✓ ĮGIMTA HIPOTIROZĖ – įdiegtas 1993 m.
- ✓ ADRENOGENITALINIS SIDROMAS – įdiegtas 2015 m.
- ✓ GALAKTOZEMIJA – įdiegtas 2015 m.

Visuotinis naujagimių akių ir klausos tikrinimas:

- ✓ AKIŲ – įdiegtas 2012 m. liepos 1 d.
- ✓ KLAUSOS – įdiegtas 2014 m.

Išnešiotų naujagimių tikrinimas dėl kritinių širdies ydų

- ✓ Įdiegtas 2016 m.

Patikrinama 98–99 % naujagimių

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

PROFILAKTINIS VAIKŲ SVEIKATOS TIKRINIMAS (I)

- ✓ Per 3 darbo dienas nuo išvykimo iš akušerijos stacionaro visus naujagimius namuose aplanko gydytojas, slaugytojas arba akušeris
- ✓ Naujagimiai tikrinami 1–2 kartus per mėnesį gydytojo ir slaugytojo arba akušerio
- ✓ Kūdikiams 1-6 mėn. tikrinami gydytojo 1 kartą per mėnesį, 7-12 mėn. – 2-3 kartus per laikotarpį
- ✓ Vaikai nuo 1 iki 4 metų amžiaus tikrinami gydytojo 1 kartą per metus ir papildomai turi apsilankyti 12-18 mėn. amžiaus ir 15-18 mėn. amžiaus laboratoriniams tyrimams atlikti

PROFILAKTINIS VAIKŲ SVEIKATOS TIKRINIMAS (II)

- ✓ Vaikai nuo 4 iki 18 metų amžiaus – 1 kartą per metus
- ✓ Turi būti tikrinama vaikų rega: 1 kartą 1–3 metų amžiaus ir 6–7 metų amžiaus, atlieka – gydytojas oftalmologas
- ✓ Turi būti tikrinami ir prireikus sutaisomi vaikų dantys: 1 kartą per metus nuo 1 iki 18 metų amžiaus, atlieka – gydytojas odontologas ar gydytojas vaikų odontologas
- ✓ Profilaktinį vaikų sveikatos tikrinimą atlieka pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiantis gydytojas (šeimos gydytojas arba vaikų ligų gydytojas) su slaugytoju arba akušeriu
- ✓ Prireikus, vaikai nukreipiami reikalingų gydytojų specialistų konsultacijoms ir tyrimams atlikti

LR sveikatos apsaugos ministro 2015 m. kovo 23 d. įsakymas Nr. V-383

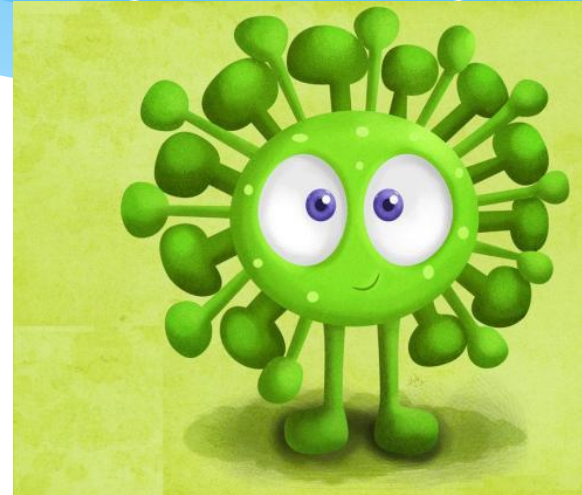
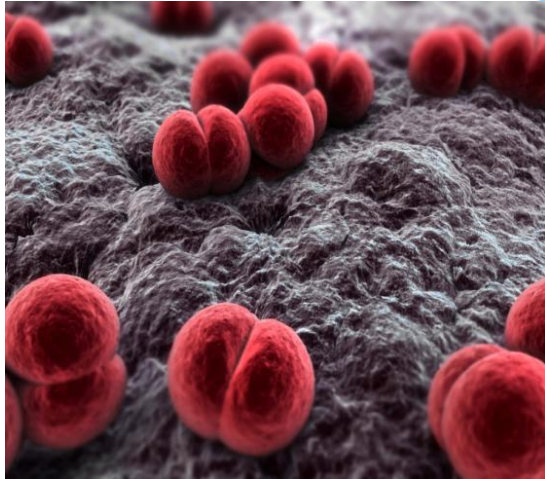
VAIKŲ SKIEPAI

- ✓ Pagal LR Vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių vaikai ir paaugliai nemokamai skiepijami nuo 12 susirgimų (nuo tuberkuliozės, hepatito B, kokliušo, difterijos, stabligės, poliomielito, pneumokokinės infekcijos, tymų, epideminio parotito, raudonukės, *Haemophilus influenzae* B tipo infekcijos, žmogaus papilomos viruso infekcijos)
- ✓ 2018 m. rugsėjo 1 d. 2 mėn. kūdikiai bus pradėti skiepyti nuo rotavirusinės infekcijos
- ✓ Vaikų imunizacijos apimtys 2015 metais siekė 93,8 – 97,3 %
- ✓ 2016 m. padidėjo visų skiepimų apimtys, išskyrus skiepimus nuo tymų, epideminio parotito ir raudonukės

LR sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 12 d. įsakymas Nr. V-757

KITI SKIEPAI

Rotavirusinė infekcija, vėjaraupiai, virusinis hepatitas A, meningokokinė infekcija, erkinis encefalitas, gripas ir kt.

VAIKŲ RAIDOS SUTRIKIMŲ ANKSTYVOJI REABILITACIJA (I)

VRSAR paslaugas teikia specialistų komanda:

- ✓ vaikų ligų, vaikų neurologas arba fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojas
- ✓ medicinos psichologas
- ✓ Logopedas
- ✓ Kineziterapeutas
- ✓ specialusis pedagogas
- ✓ ergoterapeutas (teikiant tretinio lygio paslaugas)
- ✓ socialinis darbuotojas
- ✓ slaugytojas

VRSAR paslaugos teikiamos dienos stacionaro arba stacionaro sąlygomis

Dienos stacionaro VRSAR paslaugos teikiamos vaikams iki 4 metų bei nelankantiems ugdymo įstaigos vyresniems (iki 7 metų) vaikams

VAIKŲ RAIDOS SUTRIKIMŲ ANKSTYVOJI REABILITACIJA (II)

- ✓ Stacionarinės VRSAR paslaugos teikiamos vaikams iki 7 metų amžiaus
- ✓ PSDF biudžeto lėšomis apmokamoms VRSAR paslaugoms gauti, reikalingas šeimos gydytojo, vaikų ligų gydytojo ar kito gydytojo specialisto siuntimas
- ✓ Beveik pusėje (27) savivaldybių neteikiamos ankstyvosios rehabilitacijos ambulatorinės paslaugos
- ✓ Savivaldybės raginamos pradėti teikti šias paslaugas arba organizuoti vaikų ir jų atstovų pavėžėjimą į tas savivaldybes, kur šios paslaugos teikiamos

LR sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gruodžio 14 d. įsakymas Nr. 728

VRSAR paslaugų teikimo tinklas

>1
ASP

1
ASP

VAIKŲ MEDICININĖ REABILITACIJA

Apibrėžimas – kompleksinis medicininių rehabilitacijos priemonių (fizioterapijos, kineziterapijos, ergoterapijos, ortopedinių ir kompensacinių priemonių, psichologinės pagalbos, gydymo vaistais, dieta, pacientų ir jų artimųjų mokymo ir kt.) taikymas siekiant maksimaliai atstatyti ir sugrąžinti sutrikusias funkcijas, jas kompensuoti ir palaikyti pasiektą funkcinio pajėgumo lygį

Medicininė rehabilitacija **taikoma** asmenims po sunkių operacijų ir traumų ar sergantiesiems lėtinėmis ligomis

Apie rehabilitacijos reikalingumą **sprendžia gydantysis gydytojas**, remdamasis **fizinės medicinos ir rehabilitacijos gydytojo** rekomendacijomis

Kokia rehabilitacinio gydymo rūšis ir gydymo trukmė bus pasirinkta, priklauso nuo paciento būklės ir ligos sunkumo

VAIKŲ MEDICININĘ REABILITACIJĄ SUDARO

- ✓ Ambulatorinė rehabilitacija
- ✓ Stacionarinė rehabilitacija
- ✓ Sveikatos grąžinamasis gydymas
- ✓ Sanatorinis (antirecidyvnis) gydymas
- ✓ Pakartotinė rehabilitacija
- ✓ Palaikomoji rehabilitacija
- ✓ Palaikomoji rehabilitacija namuose

VAIKŲ MEDICININĖS REABILITACIJOS ETAPAI

Pirmasis – asmenims nuo pat stacionarinio ar ambulatorinio gydymo pradžios pradedamos teikti medicininės rehabilitacijos paslaugos. Paslaugos teikiamos ambulatorinio arba stacionarinio gydymo metu.

Antrasis – paslaugos teikiamos specializuotuose stacionariniuose rehabilitacijos skyriuose, kurie veikia daugiaprofilinėse ligoninėse, rehabilitacijos ligoninėse, sanatorijose

Trečiasis – tęsiamas esant indikacijų ir neišnykus biosocialinių funkcijų sutrikimams, ambulatorinės rehabilitacijos paslaugos

PRIORITETINIS DĖMESYS VAIKŲ MEDICININEI REABILITACIJAI

- ✓ Vaikams teikiamas **sveikatą grąžinamasis ir sanatorinis** (antirecidyvvinis) gydymas
- ✓ Medicininė (taip pat pakartotinė ar palaikomoji neįgaliems vaikams) rehabilitacija gali būti skiriama esant indikacijoms **kelis kartus per vienerius** kalendorinius metus
- ✓ Stacionarinė medicininė rehabilitacija (taip pat sveikatą grąžinamasis gydymas) vaikams gali būti skiriama ir tada, kai **dėl socialinių sąlygų** nėra galimybių skirti ambulatorinės rehabilitacijos

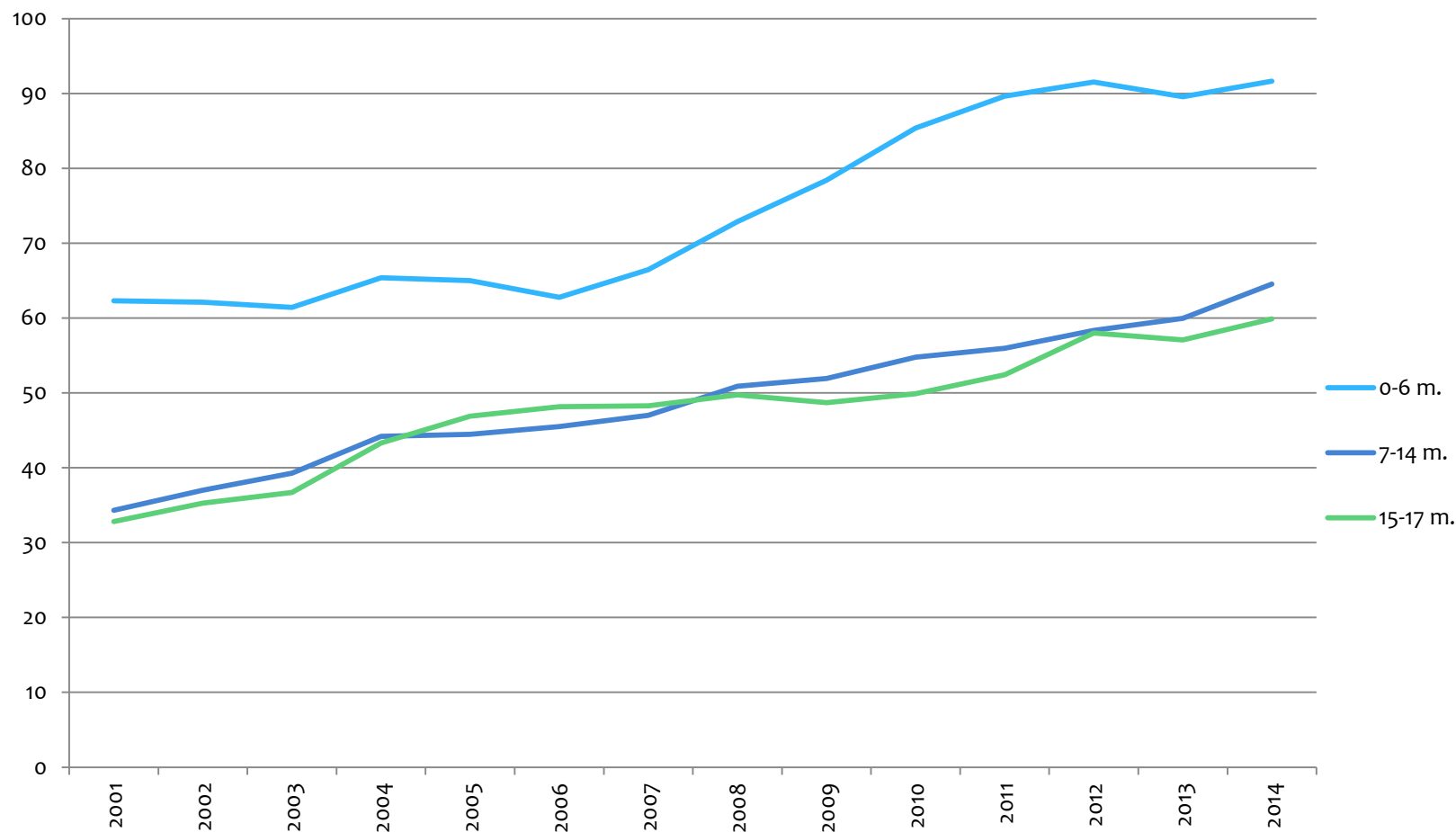
PRIORITETINIS DĖMESYS VAIKŲ MEDICININEI REABILITACIJAI

- ✓ Vaikai iki 8 metų turi teisę vykti į medicininės reabilitacijos įstaigas lydimi slaugančio asmens
- ✓ Kelis tos pačios šeimos vaikus lydi vienas slaugantis asmuo
- ✓ Vyresni nei 8 metų amžiaus vaikai gali būti lydimi slaugančio asmens, jei vaikui yra nustatytas neįgalumas arba gydytojų konsultacinė komisijai (GKK) nustačius
- ✓ Vaikai, kuriems diagnozuoti emocijų ir elgesio sutrikimai su agresija prieš save ir kitus, gydomi ASPI, teikiančiose vaikų ir paauglių psichiatrijos paslaugas ir medicininės reabilitacijos paslaugas

0-17 m. vaikų, kuriems užregistruoti psichikos ir elgesio sutrikimai, skaičius 1000 vaikų 2001-2014 m.

(Šaltinis: Privalomojo sveikatos draudimo informacinė sistema)

PIRMINĖ VAIKŲ PSICHIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA

- * Paslaugos teikiamos pirminiuose psichikos sveikatos priežiūros centruose, kurių Lietuvoje yra 114
- * Dirba psichikos sveikatos specialistų komanda:
 - ✓ gydytojas psichiatras ir (ar) vaikų ir paauglių psichiatras
 - ✓ medicinos psichologas
 - ✓ socialinis darbuotojas ir psichikos sveikatos slaugytojas
- * Vaikams taikoma individuali psichoterapija, grupinė psichoterapija, individualus ar šeimos konsultavimas
- * Vaikų ir paauglių psichikos sutrikimams gydyti dažniausiai taikomi nemedikamentiniai gydymo metodai bei priemonės

SPECIALIZUOTA VAIKŲ PSICHIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA

- ✓ Gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro ambulatorinės konsultacijos
- ✓ Vaikų ir paauglių psichiatrijos dienos stacionaro paslaugos
- ✓ Vaikų ir paauglių psichiatrijos stacionarinio (aktyvaus) gydymo paslaugos
- ✓ Vaikų ir paauglių krizių intervencijos paslaugos
- ✓ Vaikų ir paauglių specialiosios psichiatrijos paslaugos
(Priverčiamųjų medicinos priemonių pobūdį, jų rūšies pakeitimą arba panaikinimą, vadovaudamasis Baudžiamojo kodekso ir Baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis, nustato teismas)

ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOS, TEIKIANČIOS STACIONARINES PSICHIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS VAIKAMS

- ✓ VšĮ VU ligoninės Santariškių klinikų filialas Vaikų ligoninė
- ✓ VšĮ Respublikinė Vilniaus psichiatrijos ligoninė
- ✓ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos
- ✓ Kauno priklausomybės ligų centras
- ✓ VšĮ Respublikinės Klaipėdos ligoninės Psichiatrijos filialas
- ✓ VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė
- ✓ VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė
- ✓ VšĮ Rokiškio psichiatrijos ligoninė (specialiosios psichiatrijos paslaugos)

VAIKŲ BURNOS SVEIKATA

ĖDUONIES VYSTYMASIS

Neišvalomas dantų minkštasis apnašas

Prasta mityba

Nemokėjimas ar tingėjimas valyti dantis

Valgomi saldumynai

VAIKŲ KRŪMINIŲ DANTŲ DENGIMAS SILANTINĖMIS MEDŽIAGOMIS (I)

- ✓ **Silantai** – tai dantų ėduonies profilaktikai skirtos medžiagos, mechaniškai uždengiančios dantų vageles ir įdubas, kad į jas nepatektų bakterijos bei angliavandeniai
- ✓ Silantavimo paslauga skirta vaikų nuo **6 iki 14 metų** nuolatinių krūminių dantų kramtomųjų paviršių ėduonies prevencijai
- ✓ Dantis silantais gali padengti gydytojai odontologai arba burnos higienistai, dirbantys gydymo įstaigose, sudariusiose **sutartis su teritorinėmis ligonių kasomis** dėl šių paslaugų finansavimo
- ✓ Silantavimo paslaugos vaikams teikiamos **nemokamai**

LR sveikatos apsaugos ministro 2005 m. rugsėjo 16 d. įsakymas Nr. V-713

VAIKŲ KRŪMINIŲ DANTŲ DENGIMAS SILANTINĖMIS MEDŽIAGOMIS (II)

- ✓ Švedijos mokslininkai nustatė, kad vaikams laiku padengus dantis silantais, net praėjus 8 metams, dantų ėduonies atsiradimo galimybė sumažėja 80–90 proc.
- ✓ Kasmet apie 15 proc. atitinkamo amžiaus vaikų pasinaudojo silantavimo paslaugomis
- ✓ Per 9 metus šia programa jau pasinaudojo 400 tūkst. vaikų, kuriems buvo suteikta 0,5 mln. silantavimo paslaugų

Nuoširdus ačiū

